

Memo

Aan : OOGO oktober 2017
Van : Projectgroep onderwijs jeugd
Datum : 25 september 2017
Onderwerp : Kinderen met een vrijstelling, (dreigende) thuiszittende leerlingen en nieuwkomers

Gevraagd besluit:

Op overeenstemming gericht overleg voeren over:

1. Consequenties uitvoeren leerrecht van kinderen¹ met een vrijstelling;
2. Consequenties niet passend perspectief met daarbij horend aanbod voor (dreigende) thuiszittende leerlingen;
3. Zicht krijgen op passend aanbod voor nieuwkomers.

Inleiding

Eind mei 2017 bekrachtigden gemeenten en onderwijs in het Thuiszitterspact² de gezamenlijke ambitie dat *in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg*. Deze ambitie is tevens opgenomen in de in 2016 vastgestelde transformatieagenda onderwijs in samenhang met jeugd: Thuiszitten is geen optie (ambitie 9).

De gemeenten hebben bij het realiseren van de gezamenlijke ambitie taken in de uitvoering van de leerplichtwet en het bieden van jeugdhulp/ participatie/ maatschappelijke ondersteuning aan ieder kind dat dit nodig heeft. De samenwerkingsverbanden po en vo/vso (en aangesloten scholen/ schoolbesturen) hebben de taak om elk kind passend onderwijs te bieden. Het totaal aan preventieve en curatieve inspanningen vanuit onderwijs en gemeenten dient passend te zijn om ieder kind de mogelijkheid te bieden om zich optimaal te ontwikkelen en hierdoor betekenisvol deel te laten nemen aan de maatschappij. *Centraal in het handelen van alle partners staat het leerrecht van ieder kind.*

Met de ondertekening van het Thuiszitterspact hebben onderwijs en gemeenten expliciet gemaakt dat het systeem van (privacy)wetten, regels, procedures, (inkoop-) beleid, relaties en communicatielijnen geen belemmering mag vormen om kinderen in de regio datgene te bieden wat nodig is. *Belemmeringen die zich voordoen door het systeem worden benut om met elkaar te leren.*

Deze notitie biedt inzicht in een aantal belemmeringen in het systeem (leerpunten) op basis van concrete cijfers en signalen. De leerpunten gaan over het bieden van een passend en samenhangend aanbod aan (1) kinderen met een vrijstelling, (2) (dreigende) thuiszittende leerlingen en (3) nieuwkomers.

Aan de leden van het OOGO wordt gevraagd: in gesprek te gaan over de consequenties van de betreffende belemmeringen voor kinderen in de regio, mogelijkheden om deze belemmeringen in het systeem te verminderen en deze mogelijkheden te vertalen naar ontwikkelingen binnen de eigen organisaties en op overeenstemming gebaseerde afspraken tussen onderwijs en jeugd.

¹ Waar kind(eren) staat, kan ook jongere(n) gelezen worden.

² De gezamenlijke afspraken uit het Thuiszitterspact zijn te raadplegen via: [http://www.swvnoord-kennemerland.nl/cp/uploads/downloads/PPONK008X_-Thuiszitterspact_Deel-1_productie\(1\).pdf](http://www.swvnoord-kennemerland.nl/cp/uploads/downloads/PPONK008X_-Thuiszitterspact_Deel-1_productie(1).pdf)

1. Kinderen met een vrijstelling

In het Thuiszitterspact staat dat kinderen met een vrijstelling begeleid worden naar een passend aanbod van onderwijs, jeugd en zorg in samenhang, vanuit de gedachte dat elk kind leerrecht heeft. In de eerste helft van 2017 is de leer- ontwikkelbehoefte / leerbaarheid van kinderen in de regio geïnventariseerd. Hieruit vloeit de vraag voort hoe in de leerbehoeften van kinderen met een vrijstelling te voorzien.

Uit gesprekken tussen medewerkers van de samenwerkingsverbanden en de jeugdartsen die verantwoordelijk zijn voor de afgifte van vrijstellingen blijkt dat het aantal vrijstellingen er als volgt uitziet:

Overzicht van onderwijsvrijstellingen in de leeftijdscategorie 4 tot 12 jaar.

	15 maart 2017	15 juni 2017
Vrijstelling 5a	25	16
Niet in staat onderwijs te volgen	15 Alkmaar	15 Alkmaar
Reden psychisch/ lichamelijk	3 Bergen 1 Heiloo 6 Heerhugowaard	1 S(B)O
Vrijstelling 5b	18	27
Bezwaar onderwijsrichting	8 Alkmaar 4 Heiloo 6 Heerhugowaard	16 Alkmaar 2 Heiloo 6 Heerhugowaard 3 Bergen
Vrijstelling 5c	8	-
Volgt onderwijs in buitenland	4 Alkmaar 1 Heiloo 3 Heerhugowaard	

Overzicht van onderwijsvrijstellingen in de leeftijdscategorie 12 tot 18 jaar.

	Aantal leerlingen
Jongeren met een vrijstelling 12 -18 jaar in gemeenten Alkmaar, Heerhugowaard, Bergen en Heiloo	25
Jongeren die mogelijk behoefte hebben aan een leeraanbod	6 van 25
Jongeren met een passend leeraanbod (geen vrijstelling afgegeven)	10

- Samen met leerplicht, jeugdarts en beide samenwerkingsverbanden worden de onderwijs/ ondersteuningsbehoeften van kinderen met een vrijstelling (op leerbaar zijn / behoefte hebben aan een passend leeraanbod) cyclisch geanalyseerd;
- In het po worden op dit moment drie kinderen begeleid naar een passend onderwijs aanbod. Onder andere hebben we hiervoor de mogelijkheden van Stichting Kanz onderzocht en wordt bekeken of hier naast passende zorg ook passend onderwijs geboden kan worden. Voor de kinderen die daar naar de groep gaan betekent dit dat de vrijstelling 5a komt te vervallen;
- In het vo/vso wordt per jongere gekeken wat de beste plek is, zowel Heliomare als de Spinaker hebben hierin een rol.

2. Een passend aanbod voor (dreigende) thuiszittende leerlingen

In het Thuiszitterspact staat dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuis mag zitten zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Onderstaande schema's geven het aantal leerlingen weer bij wie sprake is van verzuim.

Aantal thuiszittende leerlingen in het po gemeld door de leerplichtambtenaar per 'categorie' en per gemeente (managementrapportage PPO NK, maart 2017). Opmerking: aantal vrijstellingen in Langedijk is onbekend.

	15-12-2016	15-03-2017	15-06-2017
Relatief verzuim	3	-	2
Ingeschreven bij een onderwijsinstelling, <16u in 4w, >4w ong. afw.	3 Heerhugowaard		2 Heiloo
Langdurig relatief verzuim	8	4	3
Ingeschreven bij een onderwijsinstelling, >4w. en <3mnd ong. afw.	5 Alkmaar 1 Heiloo 2 Heerhugowaard	1 Alkmaar 3 Heerhugowaard	3 Heerhugowaard
Absoluut verzuim	4	8	3
Niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling – wel leerplichtig	4 Alkmaar	7 Alkmaar 1 Langedijk	3 Alkmaar

In het vo/vso is in juni 2017³ bij 140 leerlingen sprake van een vorm van afwezigheid die een belemmering vormt voor het leren. Het gaat om:

Aantal thuiszittende leerlingen in het vo/vso per 'categorie'.

Vorm van verzuim	Aantal leerlingen
Thuiszittende leerlingen	15
Absoluut verzuim	6
Dreigende thuiszittende leerlingen	69
Langdurig ziek	39
Leerlingen met nazorg	11

³ Uit onderzoek blijkt dat de huidige definities ruimte laten voor interpretatie. Hierdoor komt het uitgangspunt 'ieder kind in beeld' in het geding. Daarnaast bestaat de vraag in hoeverre de definities handvatten bieden om het kind preventief te kunnen begeleiden. Een eenduidige meld-, registratie- en communicatiewijze (gericht op preventie) vormt onderdeel van het Thuiszitterspact. De inzichten uit deze notitie zijn gebaseerd op de bestaande registratiewijze.

Hoofdoorzaken van de afwezigheid van de leerlingen zijn naar alle waarschijnlijkheid⁴:

- 48 leerlingen met psychiatrische/psychische problematiek;
- 5 leerlingen met psychiatrische/psychische problematiek i.c.m. een problematische thuissituatie;
- 15 leerlingen fysiek ziek;
- 10 leerlingen met een problematische thuissituatie;
- 9 leerlingen met complexe, meervoudige problematiek;
- 3 leerlingen zijn langdurig ziek;
- 5 leerlingen met gedragsproblematiek;
- 36 leerlingen met overige behoeften;
- 9 leerlingen met onbekende behoeften.

3. Een passend aanbod voor nieuwkomers

In het Thuiszitterspact zijn nieuwkomers niet expliciet opgenomen als doelgroep. Ook voor deze kinderen is het leerrecht uiteraard van belang. Uit reeds opgedane ervaringen in zowel het po als het vo/vso blijkt dat het merendeel van deze kinderen extra ondersteuning behoeft in het onderwijs en dat veelal sprake is van behoefte aan jeugdhulp. Dit geldt voor nieuwkomers in de leeftijdscategorie van zowel het po als het vo/vso en zowel gedurende de taalklassen als in de overgang naar en het vervolg in het po/so/vo/vso.

De netwerkgroep nieuwkomers po, bestaande uit medewerkers van het samenwerkingsverband po en beleidsmedewerkers van gemeenten, heeft als opdracht te werken aan een passend en dekkend aanbod voor deze doelgroep in po-leeftijd. De intensiteit van het aanbod lijkt te verschillen per gemeente en de behoeften van deze doelgroep zijn niet direct te vatten in een eenduidig aanbod. Voor deze doelgroep is nodig dat er meer zicht komt op de outcome. Hoe is de uitval van de nieuwkomersleerlingen in het po/so/vo/vso/mbo? Wordt er een groot beroep gedaan op jeugdhulp? Wat voor soort hulp? Hoe kan dit worden voorkomen? Wat moet er gebeuren vanuit onderwijs en jeugdhulp in een eerder stadium? En hoe kunnen we dit zo tijdig mogelijk realiseren voor deze kinderen? Soortgelijke vragen doen zich voor in het vo/vso.

-000-

⁴ Registratielijsten van scholen en leerplicht verzameld door samenwerkingsverband.